

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 11. hod.

Expedice se nachází v obchodnictví v musikálních Ludevít Fleischer v Praze v železné ulici.

Za inserty platí se mimo kolek 30 kr. za řádek 3 kr. poprvé, 2 kr. podruhé.

DALIBOR.

Předplácí se: půll. 1 zl. 60 kr., celoročně 3 zl. 20 kr.

S poštou: půll. 1 zl. 80 kr., celor. 3 zl. 60 kr. r. č.

Pro státy německé: půlletně 1 tol., 8 nov. gr., celoročně 2 tol. 16 nov. gr.

Časopis pro hudbu, divadlo a umění vůbec.

Odpovědný redaktor:

Emanuel Meliš.

Nakladatel:

Ludevít Fleischer.

Co vadi dokonalému provozování chrámové hudby na venkově?

Mnoho, ba přemnoho psáno bylo ve veřejných listech o nedostojné a bídné hudbě chrámové na venku a vždy vina toho jedině ředitelům kůru přičítána. — Ač nechci popírat, že na některých místech vinu tu ředitelům kůru připočísti dlužno; přec musím vyznati, že takových míst jest málo a většina že mnohdykráté nevinně trpí, a jsem jist, že by mnohý referent, kdyby se dříve jak náleží o věci přesvědčil, nepsal v tom smyslu, jak kolikráté jsme se dočtli. — Nemám se za dosti schopna, abych dovedl trefně vylíčiti všecky ty poměry, jež by objasnily tak vážný předmět; však přec pokusím se dle sil svých a dle několikaleté zkušenosti v oboru tom, bych aspoň něco k ospravedlnění ředitelů kůru co národních učitelů, an ponejvíce povinnosti ty v jedno spojeny jsou, pověděl.

K provedení řádné hudby chrámové musí býti jak se samo sebou rozumí a) *spůsobilý a v hudbě znalý ředitel*; b) *zdatní a volní hudebníci*; c) *zásoba dobrých strojů hudebních*.

Žádný snad nebude popírat, že způsobilých a v hudbě sběhlých ředitelů kůru najdeme nyní po Čechách dosti, vyjma snad letnější již učitelé, kteří neměli tolik příležitosti, aniž bylo od nich tolik požadováno co nyní, aby se byli v hudbě poměrně zdokonalili. U mladých netečnost tu považovati musíme za hřích, anť doba naše pokrok vyžaduje, a takoví nejenom dobré věci, nýbrž i sami sobě škodí.

O těchto tedy pomlčíme a sledujme prvnější. Kde schopný ředitel kůru, tam očekáváme dobrou hudbu; není tomu ale vždycky tak! Známe dosti míst, kdež výborný ředitel a přec špatná hudba chrámová. Kde máme příčinu toho hledati? — Buďto jest ředitel nedbalec, aneb má netečné hudebníky, říkává se.

Především ale nutno podotknouti, že *hudba chrámová na venkově v menších místech jest jenom pouhá obětavost* jak se strany ředitele taktéž hudebníků; neboť poskrovnu takových míst, kde by ředitel a hudebníci za hudbu chrámovou placeni byli. „Či chléb jíš, toho píseň zpívej.“ Koho pak ředitel kůru platí, aby jemu poroučeti mohl? — On sám je rád, jestli trochu vychází, aby nemusil na odiv

stavěti nedostatek svůj. Smí-li pak ředitel kůru poroučeti hudebníkům, jež neplatí on, aniž kdo jiný? — Obětujíť se tak jako on — *za darmo*.

Mnohý z čtenářů namítne, jak jsme se v posledních číslech „Dalibora“ dočtli, že ředitel kůru má o to dbáti, aby v dobré harmonii s hudebníky žil a ti pak (prý) ochotně účinkují, což ovšem pravda; ale jak dlouhý čas to trvá? — Dokud nevytkne některému chybu, obzvláště ale, jestli to nějaká osoba z měšťanstva, na jejíž slova se mnohdy přisvědčuje — ač ponejvíce takovéto exempláry za mnoho nestojí, málo co a mnohdy nic neumí.

Když se tedy takový na ředitele (rozumí se co v občanském jednání svého podřízeného) rozmrzí, tuť z jakési úcty a lásky k němu opouští větším dílem všichni ředitele a postaví se v tábor proti němu — a ostane-li některý z nich při řediteli, domýšlí si mnoho, že jej podporuje a při dosti malém nedorozumění jde za ostatními a jest horší prvních. *To jest dokázaná a nepopíratelná pravda!*

Hudebníci praví: „My ředitele nepotřebujeme, nýbrž on nás; nepůjdem-li na kůr, on se neobejde — hudbu dělat musí, jest to starý závod, lid by proti němu povstal!“ Ptám se, co v takových případech má ubohý ředitel kůru počíti? Každé dítě, každá baba a čeleď o něm ví, že jej hudebníci pronásledují. Chce-li se mrzutostem a nesnázím, které na něho čekají, vyhnouti — charakter a čest na stranu; on musí zapomenouti na vážnost stavu svého, že je též učitelem, a pěkně jíti od jednoho hudebníka k druhému (žádného vynechat nesmí, majiť vyjednáno, jeden bez druhého nejíti), ba ano třeba i k svému vyučenci, jemuž byl dal před týdnem vysvědčení z opakovací školy — musí jej poprosit, aby šel bezplatně jakož on sám činí — hráti. Těžce zasloužený vděk a trapně školou dobytá čest rozpadá se v nivec jednou třeba dosti malou okolností kůrovou.

Komposice našeho *Führera, Horáka* a j. nelíbí se někdy mnohým takovýmto hudebníkům; oni chtějí Cibulku, Kadlečka a t. p., je-li ředitel milovník dobré věci, nepovolí jim a — *malheur* — (jakýchž je u toho nejzachovalejšího a umělého ředitele tolik, co neděl a svátků do roka) — je hotový.

Jindy měl ředitel kůru aspoň svého podučitele, kterýž mu ve všem nápomáhal a jak se říká, byl mu co pravá ruka; nyní ale jak to dopadá, víme všichni, pročez netřeba o tom

slov šířiti. A tudíž myslím, že nelze žádnému, kdo okolností těchto nezná, zde rozsuzovati a mám za to, že by mnohý, jenž tak štíplavé dopisy proti bídné chrámové hudbě rád píše, kdyby jej v čelo některého kůru postavil, hudbu ještě hůře provozoval, než jak sám o ní píše; ač jestli by dříve sám od věci, vida obtíže a strasti, jež překonati musí, neutekl! — Tolik co jenom malá poznámka, jak dalece známo mně za 18 let v rozličných místech co podučiteli a učiteli na poli tom pracovavšímu povědomo.

Dalo by se o tom mnoho ještě psáti, však ale dle tohoto již možno aspoň poznati, jak dalece může ředitel kůru účinkovati. — Pročež radím, by tam, kde *hudba chrámová není dosti vytríbena, raději ředitel kůru některé duchovní písně* — jakýchž máme dosti na výběr — s obecním lidem nastudoval a varhanami dostojně provázel, čímž se mnohým úšklebkům vyhne; anť způsobem tímto předejde mnohým výtržnostem, a nepřátelé poznají v něm, že ví, v jakém smyslu boha oslavovati má.

Jak aspoň poněkud vadám těmto odpomoci, přenechávám nějakému schopnějšímu péru a doufám, že se mnohý toho ujme a návrh svůj dobrý podá.

Frant. D. Seyk, učitel a ředitel kůru.

O vývinu sonaty.

(Pokračování.)

W. A. Mozart rozvinul v mnohém ohledu sonatu dále. I on holdoval principu od Haydna přijatému, aby se určitá významná téma sonatě v čelo postavila, aby tato hlavní základ jednotlivých sad tvořila. To mu však nedostačovalo; chybělo mu něco, čímž by se větší rozmanitostí ve spojení s duchovní jednotou docílilo a to „něco“ byla *kantilenovitá střední* aneb *druhá hlavní myšlenka*, kteréžto Mozart v první sadě sonaty měšfanské právo dal. Mozart tvořil vůbec delší a zpěvnější sady, větší a širší periody, připravil mezi to ještě stín a světlo, rozdělil obě na větší počet taktů a dokonalejší úryvky a dosáhl tím určitějšího rozdělení nežných a měkkých míst od silnějších a vůbec větší jasnosti a určitosti formy a spojení myšlének. Za další charakteristickou známku Mozartových sonat dlužno považovati *největší krásu formy*, která se co rozměrnost, souměr a pravidelnost jak ve velkém tak v malém objevuje. Umělecká osobnost Mozartova jeví vůbec nejčistší harmonii duše a myslí, klidnou mírnou rovnováhu vnitřního života, stav vnitřního žití, v němž mravní boje jeho mlčí; nejvýše ale dálné pozadí tvoří, jak to vše Brendel ve své historii hudby výtečně dokázal.

Toto původní smíření v Mozartově hudbě bylo příčinou, že mistr tento dosáhl ony lahody a příjemnosti duše, které další charakteristickou stránku jeho děl tvoří. Ona jej tak zaujímá, že i tam, kde vážnější náruživost vládne, všecko v půvabný hav šatí, tak že náruživost takřka zmírněna se objevuje. On jest pouze umělcem Mozartem, jenž bojuje; člověk Mozart dávno již boj přemohl. — Mozart je ve všem protivou Beethovena. Ona zvláštnost nachází se též v jeho

klavírních sonatách. I když není Mozart v tomto oboru tak slavný jako v jiných oborech instrumentální hudby — jeho pravá sláva spočívá jak známo v operách — podal nám přec v sonatě výtečné vzory. Nádherné obrazy, mírné, ušlechtilé, vděkuplné náruživosti poskytují jeho sonaty do C-moll a A-moll; roztomilá příjemnost a lahoda jeví se v jeho sonatách A-dur s variacemi. Značná je též jeho čtyruční sonata do F-dur. Na základě, jež Haydn a Mozart svými sonatami položili, vystavěl pak L. Beethoven svou obrovskou sonatovou budovu, k nížto nyní přijdeme. Dříve však než o Beethovenových sonatách promluvíme, musíme zde připomenouti na sonaty Ladislava *Duska*, jenž za času Haydna a Mozarta žil a některými výtečnými sonatami literaturu hudební obohatal. Jeho některé sonaty jmenovitě *L' invocation* — „Consolation“ — „Elegie sur le mort de Prince Louis Ferdinand,“ pak sonata G-moll atd. vynikají i nad Mozartovy a mohou směle po boku Beethovenových státi. Hluboký duch, velký vzlet myšlének, duchaplné zpracování a ušlechtilé myšlenky jeví se v těchto perlách klavírní hudby.

(Dokončení.)

Memorandum ředitelův kostelní hudby a varhaníkův při městských patronátních kostelích Pražských.

Ličení, jaké jejich postavení a jaký stav musicæ sacrae v Praze.

(Pokračování a dokončení.)

Jestli že i ředitel skladbu hudební buď z vlastního koupil, anebo známostmi si vypůjčil a opsati dal neb sám opsal, v případnosti této žádá opis, jehož více hlasův nejvíce trojnásobně přejmouti se musí, mnoho času, práce a drahého papíru, v obou pak případech zevrubné přehlédnutí a nejpodrobnější zkoušení každé noty a každého hudebního znamínka jak v partituře tak i v každém prepisu hlasův o sobě. Každý prakticky vzdělaný hudebník uzná, že toto dle velikosti a nesnadnosti hudební skladby velmi namáhavá jest práce a i více neděl trvati může. Tutěž bedlivost musí míti nyní při cvičení s vokalisty a při nových aneb těžkých kusech i s ostatními hudebníky. Povážíme-li nyní, že ředitel vokalisty neustále cvičiti a velmi mnoho kostelních funkcí vykonávati musí, kteréž zvláště v jisté časy nesmírně se nahromadují: nabudeme zajisté přesvědčení, že řediteli hudby kostelní na vlastní nutné potřebné další vzdělání anebo na vedlejší výdělek nejen pramálo času zbývá, nýbrž i že jeho plat 420 zl. a pokud se dotýče jen 315 zl., *i kdyby mu celý pro něho a pro rodinu zůstal*, jest velmi nepoměrný a na nejvyš by se hodil pro ředitele hudby kostelní a učitele některého farního kostela na venku, ale nikoli v král. hlavním městě Praze.

3. Pražští ředitelé hudby kostelní poukázání jsou na jednotlivé příjmy mimořádné, kterých se jim dříve u příležitosti smutečních slavností, svadeb a t. p. mimo zahrnuté

již v hořejším platu školné dostávalo. Avšak tyto vedlejší příjmy, které v dřívějších lepších časech, ač ne značný, přece dost pěkný příspěvek činily, přestaly se změněnými poměry časovými a drahotními skoro docela, a udávají se jen zřídka sem a tam, tak že se průměrná jich suma ani poněkud ustanoviti nedá. Dražota, jenž co rok větší se stává, nutí i zámožnějšího, aby v domácnosti a ve vydáních vůbec co možná nejvíce hospodařil a každé vydání, které není právě příliš nutné, zamezil. Vidíme a víme vůbec, že velké pohřební průvody, figurální rekvie a zaplacené zpěvy při vykropení a u hrobu jsou právě tak řídké úkazy, jako objednaný a *zaplacený* zpěv při svadbách a jiných církevních radovánkách.

V takových okolnostech ředitelé hudby kostelní a varhaníci byli by tedy odkázáni na soukromé vyučování v hudbě a na hudební skladby. Co do vyučování mohli by ovšem mladší z něho míti příspěvek, a v dřívějších létech bylo vyučování soukromé takřka jediným jich spomocníkem v nouzi, jenž je od úplné zkázy poněkud uchránil. Avšak i tento pramen v nynějším čase i mladším, neřku-li starším vyschl velikým počtem soukromých hudebních ústavů, jež v posledním desetiletí v Praze zřízeny jsou, nehledíc ani k skrovnému počtu prázdných hodin, které snad řediteli hudby kostelní po vykonání všech povinností zbývati mohou.

Dostačí tuto snad pouhé poznamenání, že jen samotných 20 slovuťnějších hudebních ústavů Pražských asi 2.000 žáků a žaček navštěvuje. Na příklad budiž podotknuto, že v ústavu pana Prokše bývá asi 100 žáků a žaček, u p. Jiráňka asi 100, u p. Maydla 150, u p. Froemtra 120, a že v ústavech pp. Stáry, Müllera, Mika, Jelínka, Šimáka atd. v každém nejméně 100 až 150 žáků se vyučuje.

Jak by mohl ředitel hudby v Praze vydržeti konkurenci s těmito ústavu, v nichž se žákům za nepatrné měsíční příspěvky cvičení udílí? Však aby ředitel sám takový ústav založil, k tomu daleko prázdný čas jeho nepostačuje, an podniknutí takovému, má-li z něho vyplývati přiměřený prospěch, věnovati se musí nejnapnutější pozornost ve všech rozličných odděleních, k čemuž je potřebí veškerých denních hodin ředitele takových ústavů.

Co se pak týče skládání čili komposice, z nichž by ředitelé a varhaníci podobně mimořádný příspěvek míti mohli, může se ovšem říci se spravedlivou hrdostí, že jmenovitě ve vážném klasickém umění posvátné hudby snad v žádném městě celého Rakouska a Německa tolik se nevyvedlo co v Praze; ano můžeme — aniž sobě tím něčeho bezprávně osobujeme — poukázati k tomu, že ve věci té právě největší část vykonána jest od Pražských hudby kostelní ředitelův a varhaníkův. Bylo by snad neskromné, abychom se třeba při této příležitosti zmínili zvláště o příznivých kritikách, jakýchž se dostalo tištěným skladbám Pražských hudby kostelní ředitelův a varhaníkův jak v časopisech denních tak v listech do oboru toho patřících. Dostačí, abychom pouze podotkli, že přes všechny svízele a trampoty, přes všeliké starosti o živobytí Pražští ředitelé hudby nicméně dle sil svých se přičinili, aby starou pověst hudební Prahy uprostřed nescíslných, mělkých kusů salónních, jimiž svět jest zaplaven, vydáváním

vážných skladeb klassické školy udržeti. Ale jak skrovná byla a jest ještě posud odměna za toto jejich namáhání, za tuto jejich bedlivost! Jak nepatrný jest plat i za nejlepší skladby školy druhu tohoto.

Abychom jen jednotlivé příklady podali, dostali tři z podepsaných ve vsí účtě ředitelův za své v nejnovějším čase složené, domácí i zahraniční kritikou co výborné, pochválené a poručené veškeré velké figurální mše nejvyšší cenu, t. j. každý toliko 80 zl. r. č. od nakladatele! Jiný z níže podepsaných vydává právě varhanickou školu a dostává za ni na úkor nejpriznivější kritice také jen 80 zl.! Takové babky — pravá ironie našeho věku, jenž i nádenníku lepší mzdy přeje — jsou odměny za bedlivé práce celých roků v oboru umění musicae sacrae, jež vnitřní cenou a velebnou missí svou ovšem nejvyšší, ale odměnou svou bohužel skoro nejnížší stupeň zaujímá.

Příčinou takové nanejvýš nepřiměřené odměny jest dílem mrzký prospěch nakladatelův, jenž jak známo z duševních plodů skladatelů chtějí míti co možná největší prospěch, dílem i že v posledním desetiletí chuť k hudbě kostelní znamenitě utuchla, poněvadž všechny podmínky k zvelebení jejímu z dřívějších let přestaly, posléze pak příčinou toho jsou nesnadné a těžké poměry časové a drahotní, jimiž ředitelé, varhaníci a učitelé, jenž nejčtetněji, ano skoro samotní takové skladby odbírali a kupovali, ponejvíce sešli, ano na větším díle na mizinu přišli. Není tedy divu, že duševní plody v takových nad míru smutných okolnostech jen málo odběratelů, bezdečných nakladatelů a proto též špatného zaplacení docházejí. Odkud tedy se má vzíti chuť k takovým pracím, jenž vymáhají nejvyšších hudebních vědomostí a dlouhá leta horlivého studování, spojeného s technickým vzděláním, odměňují-li se tak nepatrným materiálním užitekem? Že však zaměstnání ředitelův v skladatelství za takových okolností nemůže býti pramenem výdělku velmi nedostatečným, vysvítá samo sebou.

Pakli že tedy nížeapsaní v oboru tomto přese všechny nesnáze mnoho působí, nemůže se to považovati než za příznivé svědectví jejich pilnosti a snahy, aby chuť ku klasické, vážné a solidní hudbě budili, ji zvelebovali, aneb docela ji zaniknouti nechali.

4. Mimo zpomenuťé důvody jest ještě jiný, týkající-se *duchovní a náboženské stránky obyvatelstva*. Jestliť uznaná, nepochybná zásada, že *hudba kostelní předuležitou jest částí křesťanské bohoslužby*. Ješto ji protestanté mají toliko za připravující část, katolíci uznávají posvátnou hudbu za *doplňující, dovelující část* své bohoslužby. Bylo by nemístné, abychom tuto obšírně vyličovali, jak důležitá jest kostelní hudba, jak hluboce působí na duši, na náboženský smysl a na pobožnost chrám navštěvujících, o tom v brožůrkách, hudebních spisech a listech sem slušících napsáno jest nescíslné množství článkův a pojednání. *Církev katolická uznává pak tuto zásadu především a zvláště za svou vlastní*. Z toho, co korolarium sama sebou vyplývá *nutnost, ano povinnost církve co celku, jakož i patronátu, aby o povznešení, zvelebení a ušlechťení bohoslužebního činitele tohoto co síly její stačí*

pečovaly, jak to z části i zákonné předpisy ustanovují. Však úloha tato jeví se býti jim v nynějších poměrech časových tím nutnější, jelikož uvolněním i jiných křesťanských vyznání vyvoláno jest nutně a přirozeným způsobem vespole soupeřství a římsko-katolická církev ve všelikém směru svých šlechtných částí podpisy *právě nyní více než kdy jindy* potřebuje. Ale jak málo právě v této části katolické bohoslužby, již zastupovati jest vznešenou úlohou a svědomitou povinností nejuctivěji podepsaných asi od dvou desetiletí pro povzbuzení a podporování vykonavatelů jejich učiněno jest, a jak velice tento bohoslužební, srdce i mysl povzbuzující činitel v zmítaném čase, zvláště posledních nestálých let v pozadí jest posmyknut; nemůže zůstat nikomu tajno, kdo poohlédne se na dobu tu, dřívějšek porovná s nynějškem. Z porovnání tohoto jeví se co následek poměru směr hudebního vkusu zcela změněný velmi nepříznivý, což přirozeným způsobem opět zase naprosto škodlivě působiti musí na kultus hudby kostelní se strany obecnstva. Zvláště nápadně jeví se to bohužel v Praze. Hlavní město vlasti naší považováno vším právem za sídlo, za Atény hudby klasické v celé Evropě, můžeme říci v celém světě. Pověst tuto děkovala hlavně své nábožné, čilé horlivosti k pěstování hudby posvátné, jejíž klasický ráz a vkus takřka v krev a tuk Pražanův a inteligence v kraji byl vešel. Hudební vkus Pražanův považován za měřítko, takměř za ladičku ostatnímu hudebnímu obecnstvu při posuzování vynikajících zpěvů tiskopisů hudebních. Jedině této děkovati jest pověsti, že největší hudební talent první dramatický a kostelní skladatel nejvyšší plod svého ducha „pro Pražany“ složil. Avšak každý upřímný a pozorný přítel vlasti a nepředpojatý pozorovatel hudebních poměrů v Praze s nejhlubším zármutkem v srdci přiznává, že Praze hrozí nebezpečností, by pověsti této nepozbyla, ač-li ztráta tato z části snad už skutečně nastoupila a smutnou pravdou se nestala! —

Otázka, jak a čím to jest, vtírá se mimovolně a jest právě zde na pravém místě. Zodpovídati ji těžko není. Byť i nám přiznati jest, že zkažením našeho hudebního vkusu částečně vinny jsou sladounké a nezázivné plody profánní školy italské, jimiž svět jest zaplaven; nicméně přece mnohem větší část viny této jest *bez odporu v nedostatku jakéhokoliv povzbuzování kostelních skladatelů a v skromném velmi kleslém účastenství v pěstování svého posvátného umění*. I myslilo se, že citelnému nedostatku tomuto poněkud pomůže zřízením varhanické školy, avšak skutečnost brzy dokázala, že tento sám sebou velmi dobrý ústav ponejvíce toliko hudební učení jen část theoretickou a toto jen v nejobyčejnějších rysech udíleti může, jakož jest i při konservatoriu, *ježto praktickému vzdělání a zručnosti jmenovitě v slohu kostelním jen v kostelním orchestru naučiti se lze*.

Ředitelé hudby kostelní a varhaníci Pražští jsou tudy v skutku skoro jen jediní vykonavatelé a ochrancové hudby posvátné, oni činí semeníště pro její učenníky a pro potomstvo v tomto nejslušnějším náboženském směru uměleckém takřka pro celou zemi. Nemohou-li tudíž přece všechnu horlivost, přes stálé snahy své u obecnstva proraziti, jest toho příčinou dilem úplný nedostatek všelikého povzbuzování

a podporování, dilem *hmotná bída*, jakouž jim a rodinám jejich dle toho, co prvé povědíno, snášeti jest. Budiž zde jen ještě podotknuto, že i varhanická škola *nikoli z obecních prostředků městských, nikoli z církevního aneb z náboženského fondu založena nebyla, nýbrž výhradně toliko od soukromníků z dobrovolných příspěvků členů „jednoty ku zvelebení kostelní hudby v Čechách“ a že ničeho více toliko skrovný příspěvek 210 zl. r. č. z náboženského fondu proto dostává, že se v ní i čekatelé učitelství učí*.

5. Následky těchto smutných poměrů v král. hlavním městě vlasti naší pozornému pozorovateli samy se vtírají. Vystoupí-li z některého našich veřejných hudebních ústavů jakýs rozhodný talent, hledá — nevážou-li jej zvláštní poměry k vlasti — výživu svou v cizině, kde se dovedným hudebníkům mnohem lépe platí než u nás. Jestli smutný, ale bohužel pravdivý skutek, *že výteční hudebníci nikde v cizozemsku tak málo a tak špatně placených stálých míst naleznouti nemohou, jako u nás*. Proto hudebně vzdělaní lidé táhnou hlavně do Ruska, kdež v novějším čase v ohledu tomto mnoho činěno; do Turecka, ano i do severního Německa, do Francie, Norska, Anglicka a do jiných cizích zemí. Daleko od nás, bychom to snad vůbec a z *národně-hospodářského* stanoviska neschvalovali; ano my uznáváme okolnost ne nepříznivou proto, že mnohým krajanům našim dostává se takto výživy, ačkoliv mimo vlast jejich. Aníž pak žádáme, by všichni ve veřejných ústavech našich vzdělaní hudebníci dostali stálých míst ve vlasti, což by byla věc rovněž tak neslušná jako nespravedlivá a prakticky nepotřebná.

Avšak podobně i vysvitá, že naše vlastenecké vzdělávací ústavy v těchto okolnostech neprospívají tak vlasteneckému umění domácímu, jako spíše cizozemskému, proto že u nás i nejvýtečnějšímu talentu jen zřídka kdy se podaří, aby se zde usaditi, a tudíž k povznesení hudebních poměrů ve vlasti naší pomáhati mohl. V zemi zůstávají obyčejně jen prostřední hlavy. Výminky naskytují se zřídka, a to jen tenkrát, když nepřemožitelné poměry rodinné neb vlastenecká obětavost, neb zvláštní příznivé náhody tohoto neb onoho k půdě vlastenecké vážou. Jest tudy přirozeno, že Praha, někdy „hudební Atény“ světa v okolnostech těchto pořád *více prostřednosti* se blíží, kdežto cizozemsko *našimi vlasteneckými obětmi, naším přičiněním, naším duševním kapitálem co do umění tohoto pořád na vyšší a vyšší stupeň se povznáší*. Hrozí tedy vlasti naší vlastními syny jejími opravdu nebezpečností, aby dosavadní svou převahu v cizozemsku neztratila a *to jest věc velmi smutná. Toliko o výtečně vzdělaných hudebnících dovolíme si zde promluvit, i jest nám popráno, bychom podotkli, že by aspoň několik stálých míst ve vlasti naší zříditi se mělo, s nimiž by ač nikoliv skvělý, ale aspoň procházející a okolnostem časovým přiměřený plat spojen byl*. To by se dalo *bez přílišných obětí samo provést, kdyby místa ředitelův a varhaníkův aspoň při farních kostelích král. hlavního města Prahy přiměřeněji než dosud nadána byla*.

Nelze pochybovati, že čekatelství na taková stálá místa,

kterýmiž by aspoň nejpotřebnější výživa hudebníkům a rodinám jejich pojištěna byla, a při nichž by nebylo, že vdovy a sirotci nevyhnutelně v bídu upadnouti musí, velmi příznivě by působilo na povznesení hudby posvátné a tudíž také na navštěvování bohoslužby, a že by získaný v našich veřejných ústavech duševní kapitál *spíše k užtku a k prospěchu vlasteneckého umění a náboženského zdokonalení obrá- cen býti mohl než dosud.*

6. Jako ředitelé rovněž takový osud mají i varhaníci, jejichž roční příjem obnáší 168 zl. a nejmenší dokonce jen 126 zl. r. č. Za tuto nepatrnou částku jest jim vykonávati asi 700 funkcí, jichž neprvnější v neděli a ve svátek již v 6 hodin z rána počínají. Vypadá tedy na jednu funkci jen asi 18 až 21 kr. r. č., při čemž se ztratí asi 1½ hodiny času, počítáme-li cestu sem a tam, což věru plat nedostatečný, povážíme-li, jakých studií jest potřebí, než se člověk na dovedného a spolehlivého varhaníka vzdělá.

Jestli sice vůbec známo, že mnohé městské patronátní kostely farní v Praze mají značné jmění; že později srostilé či konkretální jmění veškerých kostelů dohromady na potřeby jejich ovšem nedostačuje, ale že schodek k potřebám těchto příjmy *zádušními*, a pokud se dotýče *potřebným nadacím* více než kryt jest, tak že snad pomocí této poslední nadace ročně značně přebytek co náležející zbytek v pokladnici vyplývá. Tímto zbytkem v pokladnici dala by se uhraditi část větších ročních vydání těchto, dala by se pak uhraditi *z fondu náboženského* nebo *z městských důhodů*, anebo z obou zároveň částkami, o nichž by se v obou těchto nadacích usneslo, a potom pomocí nadání a anniversací do-savadních.

Kde tolik důvodů práva lidskosti a slušnosti za žádost se přimlouvá, kde jsou i ohledy kultu náboženského, kde konečně i celé rodiny tlakem nepříznivých okolností časových nevinně trpěti a nouzi trítí musí, tu nemožno už zajisté tázati se, je-li mravní povinností těžkým poměrům těmto od-pomoci a za takové nad míru urážlivé záležitosti — tak dou-fáme u boha a lidské spravedlnosti — nebude snad nikoho, kdoby nutnou potřebu konečného úplného upravení našich příjmův netoliko na okamžik, nýbrž *i pro budoucnost rodin našich* neuznal.

Klademe tedy nejuctivější memorandum toto, a tím také celou naši a rodin svých budoucnost v ruce svých sprave-dlivých a důmyslných vysokých úřadův s důvěrou tím větší, poněvadž obsah jeho, jak již na začátku memorandum tohoto co nejuctivěji podotknuto, *co do zásady u vyššího místa již před několika roky úplně uznán jest.*

V Praze, v měsíci únoru 1863.

Leonardo da Vinci.

Povídka ze života umělce.

(Pokračování.)

Každý pozoroval, že vůz na tomto dnu docela novými a skvěle se třpytícími, svěžími malbami zdoben jest; čemu

se však lidé mnohem více divili, byl talent, jímžto umělec hlavnímu chrámu, mistrovskému to kusu, jenž sotva nakreslen byl, pohledu dokonalého díla dodal, tak že každé slovo ob-divování, každý lichotivý výraz toliko Leonardu platil. Slav-nosti svatební se ukončily.

Tah počal se opět pohybovati; avšak dříve než se do vévodského paláce odebral, záleželo princí na tom, aby celé město prohlédl, lidu se ukázal a pohledu naň a město užil. Zde bylo viděti květinové brány, onde zlatem protkané prů-hledné oblouky, dále krásné vodomety, které báječný účinek působily, tu zase sochy vodních bohů z prostřed vln se vy-nořujících, vše to tvořilo půvabný obraz.

Avšak nic se nemohlo vyrovnati mezihře, jež u brány „Porta orientale“ připravena byla. Pod vysokým, širým lou-bím, skrze něž paprsky sluneční proniknouti nemohly, spou-štělo se třpytícími-se hvězdami poseté nebe dolů na oběžnice.

Planety pohybovaly se nějakou chvíli kolem slunce, na to odloučila se každá oběžnice z tohoto nádherného nebe, vzala na sebe podobu bůžka neb bohyně, jejímžto jménem se honosila a přednášela snoubencům báseň svatební. Na to vzaly opět oběžnice na sebe dřívější podobu, a hvězdnatá obloha povznesla se znenáhla, až konečně zmizela.

Toto podivuhodné divadlo zanítlo prince, dvůr a lid; neboť pro lid byl to závěrek slavnosti; v sálech však vé-vodského paláce trvala slavnost až do pozdní noci. Skvělou, mezihrami rozveselenou hostinu následovaly tance a zpěvy a konečně chtěl Sforza, velký to ochránce všech umění, tento slavnostný den shromážděním nejjobratnějších minstrelů ukon-čiti. Šest jich zpívalo střídavě a doprovázeli se rozličnými citerami. Již měla býti cena rozdána, když tu nový soupeř předstoupil; byl to krásný Leonardo, malíř vévodův. Veliký byl by úžas nastal, kdyby byl již dříve Leonardo nepodal důkazů svých rozmanitých talentů. Milostným pokynem dal mu Ludvík na jevo, aby vstoupil do otevřené ohrady. Nyní odložil Leonardo svůj plášť, a v ruce jeho se pyšnila čtyry-advaceti strunami potažená lyra. Pohled na tento vzácný ná-stroj vzbudil podivení, ano i bručení; jakmile ale umělec do strun svého nástroje sáhl a několik akkordů z něho vyloudil, nastalo slavnostné ticho v celém shromáždění. Tyto tóny byly tak sladké, výraz hlasu Leonardova tak mohutný, že dokončiv chvalozpěv na vladaře Milánského od Sforzy požá-dán jest, aby se ještě jednou slyšeti dal. Na to zapěl so-nett s následujícím veršem se končící:

Vogli sempre poter quel che tu debbi.

(Chtěj vždy to, co máš.)

Nepříznivé mínění, kteréž Leonardovo psaní u dvora zbudilo, dávno již vymizelo a tento výsledek upevnil umělce úplně v přízni vévodově.

„Vy umíte splnit, co slíbíte!“ zvolal Sforza s milost-ným úsměvem. „Ode dneška obdržíte patent co ředitel naší „malířské akademie.“

Leonardo děkoval hluboce se kloně. Vévoda prókázal mu ještě milost, že mu Leonardo ruku políbíti mohl.

2. Ohled.

Leonardo da Vinci, jenž při svém objevení-se na dvoře Milánském takého podivení zbudil, byl syn notáře v krajině Florencie. Již v útlém mládí dával Leonardo takové podivuhodné vlohy pro veškerá umění a vědy na jevo, že jeho otec dlouho byl na rozpacích, kterou dráhu uměleckou by jeho syn nastoupiti měl; poněvadž ale náklonnost mladíkova k malířství převládala, dal jej otec Pietro da Vinci k Verochiu, nejprvnějšímu to mistru Florentinskému do učení.

Pokroky, které Leonardo činil, byly tak rychlé, že brzy svého mistra přestihl a když jednoho dne na obraz Verochiův anděla namaloval, odhodil starý mistr při pohledu na tuto výtečnou práci svůj štětec a nikdy více ho do ruky nevzal.

Tato vítězosláva byla příčinou, že mu vyvedení Madonny svěřeno bylo. Leonardo provedl svou úlohu tak mistrovsky, že mezi nejznamenitější umělce Florentinské vřaděn jest. Jeho pověst rozšířila se jako na perutěch, tak že každý, buď si to hohatýr neb obyčejný občan, od něho nějakou práci míti chtěl. Jistý sedlák, ježž Pietro k honbě a lovení ryb upotřeboval, přinesl jednoho dne notáři dřevěný

okrouhlý štít, prose jej, aby jeho syn mu několik čárek se štětcem na něm učinil. Pietro odevzdal štít synovi, aniž by dále na něj myslel.

Jednoho dne, když otec Pietro se synem svým mluvíti chtěl, odebral se do jisté sluje, kdež se mladý umělec častokráte prací zanášival; avšak již při vstoupení zůstal otec jako hrůzou omráčený státi; neboť množství zeměplazů bylo u jeho nohou nashromážděno. I chtěl odtud utéci; avšak Leonardo zpozorovav to, šel mu vstříc a ukázal mu štít rybářův. Vymaloval Medusu a užil při tom co vzor kolem něho shromážděných zeměplazů. Při pohledu na tento obraz vyrazil ze sebe notář hlas úžasu.

„Podařilo se mi to!“ — zvolal vítězoslavně Leonardo — „a nyní můžete štít svému svěřenci odevzdati.“

Pietro uchopil se radostně nového díla; místo aby je však dal sedláku, prodal je za 300 dukátů jistému kupci Florentinskému. Leonardo vymaloval na to na jiný okrouhlý štít šípem probodnuté srdce, kteréž sedláku na památku daroval. Tato památka byla s posvátnou úctou chována.

(Dokončení.)

Feuilleton.

Dopisy z Čech a Moravy.

X. Z Chrudimi dne 6. května 1863. (Prápor. — A. Hnilička. — Volba výboru „Slavoje.“) „Slavoj“ náš překvapen byl tudy dni vzácným darem — praporem to přeskvostným. Šlechtná dárnyně jest paní Karolina Hýrová, choť majitele zdejšího parního mlýna. Obraz na přední straně malován jest Pražským malířem Brandýsem na látku samé, modrém těžkém hedbáví a značí Slavoje mezi skalami, tak jak v rukopisu Kralodvorském popsán jest. Nad ním stkví se ve stříbrném vyšívání heslo jeho: „Pěj, pěvce dobře milují bozi.“ Na druhé straně jest bohatě ve zlatě vyšívání, stříbrným palmovím ověšené varyto, nad ním stříbrem vyšívání nadpis „Slavoj“, pod ním „Chrudim. Kolem praporu běží tlustá, žlutá šňůra a značí s barvou praporu městské barvy Chrudimské, totiž modrou a žlutou. Na vrcholí tyče jest jednohlavý orel, litý z ryzého stříbra, v tíži skoro tři liber. Orel tento zlatou korunou ozdobený značí náš městský znak. O fábory ku praporu tomu pečují naše vlastenské paní a panny, a dle nákladu, jenž se na fábory tyto vede, můžem již napřed tvrditi, že cena úplného praporu 1000 zl. r. č. daleko převyšovati bude. Bohdá, že v měsíci červnu b. r. vysvěcení praporu bude předsevzato, při kterémžto obřadě mimo slavnosti církevní i slavnost pro lid uspořádána bude. — V nově zvoleném městském kapelníku panu Alojsiovi Hniličkovi, získali jsme výdatnou sílu pro živel náš hudební a jsme přesvědčeni, že vynasazení p. Hniličkovo ku zvelebení hudby zdejší s žádoucím výsledkem se nemine. I spolek zpěvácký nachází u p. Hniličky značné podpory; jest totiž jmenovaný kapelník zároveň učitelem zpěvu, kterýžto úkol s neunavnou pilností a s úspěchem příznivým vykonává. K jmeninám ředitele „Slavoje“ p. Klimše komponoval p. Hnilička na slova Gallatova „Vůdci pěvců“ utěšenou kantátu co sbor, ježž všem zpěváckým spolkům doporučujeme. Ve valné hromadě minulého měsíce odbývané zvoleny jsou tytéž osoby, co lonského roku pozůstaly, opět a sice per ac-

clamationem za přednosty a členy výboru „Slavoje.“ Jsou to ochrance a přednosta zemský advokát p. Pippich, ředitel purkmistr p. Klimeš; výborové: poslanec na sněmu zemském pan dr. Roth, městský berní p. Štěpánek, učitel p. Havelka, důchodní p. Rozvoda, městský tajemník p. Chlumecký a ředitel kůru p. Horálek. Jednatelem jest p. Gallat. A.

Z Nového Jičína na Moravě. Jako v mnohých jiných městech tak i u nás dle starého obyčeje oblaňuje a vítá městská hudba příchod měsíce května na den prvního ranní hudbou. Mezi všemi provozovanými kusy vynikal a líbil se všeobecně „Pochod Sokolův“ od p. Pavlise. Neslyšeli jsme již dlouho pochodu tak rázného a zároveň i pro sluch příjemného. Jen jedno přání bychom vyslovili a to jest — by nám popráno bylo jmenovaný kus Sokolskou hudbou provedený — slyšeti! —ský.

Z Pardubic, dne 1. května 1863. (Rekviem za Pernštýna. — Jmeniny veled. vikáře p. Jiřího Kupky. — Horákova mše. — 1. květen a hudební kapely.) Vždy odbývalo se dne 23. dubna fundační rekviem za zvěčnělého Pernštýna již v 6 hodin z rána; od času ale, co náš velectěný a milovaný měšťanosta p. Věnceslav Bubeník s příčinlivým jako rázným městským radním p. Vernerem úřad svůj nastoupili, slaví se slavné rekviem za jmenovaného, pro město Pardubice největšího dobrodince v 10 hodin dopoledne. Desátá hodina jest na každý pád čas přiměřenější, zvláště když se slavnost nechce lečjak odbýti. Smuteční mši celebroidal dvojčetihodný ředitel zdejších škol p. P. Jan Chmelík s assistencí 1. a 2. kaplana, při níž na kůru velebně hlásal statný „Pernštýn“ jadrnými a libě zaznívajícími zvuky slovo boží, jenž byl v mužský čtverozpěv uměle a nábožně a nyní v chladné zemi odpočívající Labler uvedl. Toto dílo jest krátké ale významné, hned bolest dýchající, hned zase útěchu poskytující. Může se směle k rekviím vokálním od našeho věhlasného Václava Horáka družiti. — Protože druhý den t. j. 24. dubna byly jmeniny Pardubického veled. vikáře a děkana p. Jiřího Kupky, zastavil se náš „Pernštýn“ před veče-

rem u děkanství a zapěl následující sbory: „Ať Tebe vždy blaženost doprovází“ od Frimla, „Vše jen ku chvále, vlasti a krále“ od Jelena, „Naše probuzení“ od L. Procházky, a proto že zde vůbec známo jest, že náš p. vikář vlast svou věrně miluje a velmi rád písni „Kde domov můj?“ od Fr. Škroupa naslouchá, zazpíval s velkým zápalem i tenkrát zpěv. spolek svému příznivci tuto velebnou vlasteneckou píseň. Veleřed. p. vikář byl churav, nebylo jemu popřáno, sám díky vysloviti, žádal za tou příčinou 1. kaplana vel. p. Nováka, a tento vyjádřil krátkými slovy vřelé díky a city všem údům zpěv. spolku Pardubického, načež p. Janda vyvolal z hlouby srdce svého: „Ať žije dlouho, dlouho náš duchovní otec pan Jiří Kupka!“ po kterém volání hlučná ozvěna po celém děkanství zahřměla. Jak při rekviích tak při zastaveníčku řídil obezřelý p. Malěj Kučera mužské čtvero zpěvy. Na den jmenin p. vikáře, dne 24. dubna, byla při zpíváních službách božích Horáková mše do D-dur, graduale a offertorium od Alb. Maška, řízením ředitele kůru p. Pospíšila provozována. Sóla při sopranu zpívala sl. Marholdova, při altu sl. Kramářova, při tenoru zpíval p. Klika, při bassu p. Janda. — První květen byl, jako jest vždy, hlučnou hudbou časně z rána oslaven. Nežli první paprsky zlatého slunce na zem zabřesknou a temné obydlí osvětlují, hraje buď kapela hnsarská před svým plukovníkem aneb před byty vysokých c. k. důstojníků, jiná kapela, zde oblíbená kapela Mateřovská, hraje zase před bydlištěm svých příznivců; pozor!! Nově organisovaná kapela Pardubická zvěstuje pochodem skrz celé rozsáhlé město první den nejkrásnějšího měsíce, a přináší volky nevolky potěšitelnou zprávu, že se sestoupila v celek, a že se cvičila. Pardubická kapela učinila i dopisovateli Vašemu zastaveníčko, a podotýkám jen to proto, že do jista svému sluchu věřiti nemohl, jak čistě a uhlazeně hráli. Dopisovatel myslil z počátku, že jest to vybroušená a vyhlášená kapela z Mateřova. Máme velikou radost z toho, že přece ředitel kůru p. Václav Pospíšil se těch sice dosti dovedných, ale zanedbávaných hudebníků v Pardubicích poněkud ujal, a jak s oním pánem jsem rozmlouval, míní se do Prahy s všelijakými objednávkami pro shora uvedenou kapelu obrátiti. Co se mne týká, mám za to, by si kapela dříve snadné kusy a potřebné zvolila, aby tak záhy údům toho hudebního sboru chuť a dobrá vůle se neodňala, pak teprva by mohly těžší i těžké kusy následovati. Kdyby v Pardubicích se civilní kapela organisovala jako že dobrý začátek teď učiněn jest, učinily by Pardubice zase krok ku předu. Tehdá pánové, jen neustále dále!

Kronika zpěváckých spolků.

* * * Zpěvácký spolek „Kovár“ v Čáslavi uspořádal v sále „u královiče“ dne 9. května hudební zábavu. Program byl: I. oddělení. 1. Overtura. 2. „Půda vlastenecká,“ sbor od J. Vogla. 3. První valčíkové rondo pro zpěv s doprovázením piana od Fr. Gumberta, přednesla sl. Hlaváčková. 4. „Bětulinka,“ sbor od L. Procházky. 5. „Poletuje holubice,“ píseň od Bendla, přednesl pan Mašek. 6. „Prání,“ sbor od Škroupa. II. Oddělení. 7. Overtura. 8. Lidské poupě, píseň pro piano a cello od J. Skočedopole, přednesl pan Primus. 9. Deklamace. 10. „Touha lásky,“ sbor od Nesvadby. 11. „Píseň máje“ od Meyerbeera, přednesla sl. Hlaváčková. 12. „Žabí kantáta,“ komický sbor od Henniga.

* * * „Beseda“ Litoměřická uspořádá dne 10. května v nových svých místnostech slavnostní besedu. Pořádek: 1. Po uvítání přespolečných pánů hostů a po slavnostní řeči společná hostina. 2. Od 2—4 hodin zapisování do památní knihy, při tom hraní orchestru. 3. Společná návštěva ke hrobu Máchy a jeho bývalého obydlí. 4. V 7 hodin večer hudební a deklamatorní zábava, pak tanec. Program večerní zábavy: 1. Pro-

slov. 2. „Staročeská,“ sbor od J. N. Škroupa. 3. Cavatina z opery „Attila“ od Verdiho. 4. „Zastaveníčko,“ sólo od Bradského. 5. „Na horách ticho,“ sbor od K. Kittla. 6. La clochette, pro piano od Vossa. 7. „Vávra,“ sbor žertovný od E. Nápravníka. 8. „Smil,“ sólo od D. Svobody. 9. Deklamace. 10. „Žárlivý holoubek,“ sbor od Hyaka.

* * * Zpěvácký spolek v Táboře odbývá dnes dne 10. května v sále na střelnici hudební produkci. Program obsahuje: 1. Overtura k opeře „Vlaška v Algirsku“ od Rossiniho. 2. „Společenská,“ (sbor) od Fr. Láblera. 3. „Královna v cizině,“ deklamace se zpěvem od E. Vocela. 4. Děvče a poupě, píseň od Ot. Smolíka. 5. „Ukolébavka,“ duetto pro housle a piano od M. Hausera. 6. Arie ze zpěvohry „Nocleh v Granádě“ od K. Kreutzera. 7. „Víra, naděje a láska,“ sólo od H. J. Vincenta. 8. „Dar za lásku,“ sbor P. Křížkovského. 9. Hudba.

* * * Chotěbořský zpěvácký spolek „Doubravan“ obdržel konečně slavným c. k. místodržitelstvím potvrzené stanovy, a připravuje se k 16. květnu k zábavě svým podporovatelům věnované, a zamýšlí počet svých výkonných údů poněkud rozmnožiti. Na zdar tomuto počínání! Sláva jeho ochotným údům!

* * * Horvatský zpěvácký spolek „Kolo“ v Záhřebě odbýval dne 4. května 1863 ku slávě svého protektora vysokorodému panu Josefu baronu Šokčevićovi koncert. Program byl následovní: 1. „Les Preludes,“ Poème symphonique pour deux Pianos François Liszt. 2. „Čijačka,“ sbor od V. E. Horáka. 3. Adagio iz Ouslova kvarteta u Esdur za gudale. 4. „Kitica,“ pjesma iz kraljodvorskog rukopisa; napjev za tenor od Ladislava Zeleňskoga. 5. „Občinit ću i tebe,“ sbor od Ljub. Procházky. 6. Mečta iz „Lucie di Lammermoor“ za violončel uz glasovir. 7. „Domovini,“ slovenská pjesma od dra R. Razlaga, za čtvero zpjev složio dr. Benjamin Ipavec. 8. „Allegro deciso,“ iz Tria u D-dur od Drag. Reissegera za gusle, violončel i glasovir. 9. Solo za gusle uz glasovir od Sigfrida Catinelli-Obradića. 10. „Četvorka“ iz českých napjevah, mužki sbor od Ferde Hllera. — Hod koncerta sudjelujel gosp. Sigfrid Catinelli-Obradić.

Z Prahy.

— Vypsání konkursu na chorregentské místo u sv. Haštala. Pražský magistrát vypisuje konkurs na chorregentské místo u sv. Haštala v Praze, s nímž je roční plat 725 zl. 97½ kr. spojen. Uchazečové o toto místo musí se vykázati vysvědčením křestním, o dobrém chování, pak o theoretických a praktických vědomostech pro toto místo. Lhůta k zaslání žádosti trvá až do 20. května t. r.

— České zpěvačky. V nejbližší příštím čase vystoupiti má pohostinsku na českém divadle zdejšími několika zpěvaček, našich to krajanek, které engažovány jsou u rozličných divadel v Německu. Mimo slečnu Medaiovu, o níž jsme se již zmínili, jsou to sl. Blažkova od dvorního divadla v Nové Střelici, sl. Rastelliova od divadla v Elberfeldu a sl. Peklova, absolvovaná žákyně zdejšího konservatoriu hudby. — Sl. Beitlova, dosud u divadla v Olomúci, engažována jest právě ku kr. zpěvohře do Berlína pro úlohy koloraturní. Dostojí-li požadavkům v prvních třech zkouškách, trvá kontrakt na tři roky a ročně se zvýší plat. V prvním roce slíbeno jí 1500 tolarův a slušný honorár za vystoupení.

— Slečna Marie Körschnerova, kteráž u divadla Van Boer v Amsterdamě engažována byla, dostala nyní prospěšné engagement u velkého divadla „Theâtre grand“ v Amsterdamě u téhož divadla, kdež jsou též dva Čechové engažováni, totiž kapelník Král a koncertní mistr Hřímaly Jan.

— Božena Jungmannova, tanečnice česká, tančila tyto dni pohostinsku v Karlově divadle ve Vídni s velmi příznivým výsledkem a byla několikráte volána. Referent „Wanderera“ praví o ní, „že je B. Jungmannova mnohoslibný talent, jemuž krásná budoucnost předpovídati se může.“

— Náš krajan p. Bernard Rie koncertoval nedávno v sále Herzově s nejskvělejším úspěchem. Přednášel koncertní kus od Webra s průvodem orchestru, pak své a Mendelssohnovy skladby. Pařížské noviny nemohou dosti vynachváliti jeho výbornou hru, hluboké pojmání skladeb, dokonalou technickou zručnost a také jeho skladby, které prý jsou původní.

— Jan Beránek, Moravan a výtečný skladatel kostelní, (nyní ve Vídni) obdržel od arcibiskupa Olomúckého čestné vyzvání, aby při tisícileté slavnosti Cyrilla a Methoděje hudbu kostelní na Velehradě řídil. K tomu účelu složil p. Beránek některé menší a větší skladby.

— Pan Wagner, člen orchestru divadla zemského v Praze, a dotud supplet na zdejším konservatoriu hudby, jmenován jest definitivním profesorem na témž učilišti.

— Stankovičův druhý díl nauky o srbské kostelní hudbě je již dokončen a slibuje býti právě tak zajímavý jako první téhož skladatel.

Hudební literatura. Obchodnictví v musikáliích pana Christofa a Kuhé rozvinulo v posledním čase velikou činnost u vydávání nových českých skladeb. Nákladem jeho vyšla právě větší skladba „Běla Krasavice,“ (slova od L. Čelakovského), pro sóla a mužský sbor složil Jos. Leop. Zvonař. Skladba tato skládá se z čtvero částí, totiž: 1. z jara lásky, 2. léta lásky, 3. podzimu lásky, 4. zimy lásky. Bylo by věru zbytečné slavným zpěv. spolkům tyto hluboce promyšlené a duchaplně zpracované skladby, ježto slavné památce Čelakovského „Zvonu Strakonického“ obětovány jsou, poroučeti; za jejich dokonalost ručí jméno skladatele, jenž četnými skladbami svými hudební naši literaturu obohatil. Každý z těchto čtvero sešitů (partitura i hlasy) obnáší tři hudební archy a stojí jen 80 kr. r. č. — Na poli hudební literatury potkáváme se s novým skladatelem p. Antonínem Förstrem, jenž svými „Čtvero písněmi,“ které pro jeden hlas s průvodem piana nákladem pp. Christof a Kuhé vyšly, rozhodný talent v komponování písní osvědčil. První píseň „Stejný žel“ je krátká, milostná elegie hudební, která se mladému skladateli z nitra srdce prýštila; nápěv je slovům přiměřený a průvod piana vkusný. Stojí 27 kr. Druhá píseň „Bude mlka mojí“ je co do citů z ní dýchajících první zajímavější. Že skladatel slova náležitě pojal, svědčí mimo jiné i okolnost ta, že slova od skladatele samého pocházejí. Cit vroucí v důvěře se zakládající vane z této zdařilé písně a dochází v posledních třech taktech (od a tempo počínaje) svého ukojení. Stojí 42 kr. Třetí píseň „Pode stráni seděla“ je rázu hluboce zádušného, jak toho slova v skutku požadují, a je složena v duchu národních písní, které, jak ze všeho vysvitá, p. skladatel pilně studoval. Stojí 42 kr. Čtvrtá píseň „Poletuje holubice“ byla již r. 1861 při vypsání ceny za nejlepší hudbu k slovům těmto od pp. soudců druhým akcesitem vyznamenána. F. Blažek co soudce vyslovil se o ní, že píseň tato má do nebe něco naivního a národního, a p. Zvonař pravil o ní, že je to skladba jednoduchá, za vzorem národní písně složená. A tak tomu v pravdě jest. Ostatně jsou písně pana Försterovy co do prosodie neúhonné a správné, a zasluhují chvalného uznání.

Obzor umělecký.

— Charakteristika 12 italských skladatelů. Basili obrátil se od opery k chrámu. Co skladatel církevní

osvědčil svou výtečnost. — Coccia: Vzdělán ve výborné škole. Hlubší jeho vědomost než vznešené jeho nadšení. — Coppolo: První jeho plod (Nino) nejlepší. — Donizetti: Bohaté olověné a stříbrné doly. — Mercadante: Někdy dlouhavý; nezřídka unášející; vždy dle pravidel. — Paccini: Vyčichlá trest z růží. — Persiani: Děkuje za svou pověst své manželce a znamenité pěvkyni Tacchinardi. — Raimondi: Protivná sladká kaše. — Bratři Ricciové: Zpěv skrivanek a cvrkání cvrčků. — Rossini: Na zlatých poduškách ve stínu vavřínu spočívající. — Vaccai: Skladby jeho ob stojí v zkoušce a rády se slýchají.

Dur a moll.

Původ znamenitého valčíku „Der Sehnsuchtswalzer.“ Thema tohoto oblíbeného hudebního kusu má Haydna za vlastního původce; nachází se v jeho graduale: „Tollite portas.“ Nápotom objevuje se tato thema u Fr. Schuberta v jeho známém valčíku „Sehnsuchtswalzer,“ jenž také Beethovenovi se připisoval. Dále nacházíme tento motiv u Beethovena op. 1. věta. Z tohoto kusu vyňal prý jej Fr. Schubert. Též z Beethovenovy Adelhaidy zavznívá nápodobný motiv. Dále slyšíme tuto themu v „Dona nobis pacem“ v Schnablově mši do F-moll, v Spontiniho ouvertuře k „Vestalce;“ v Mendelssohnově kvartetu op. 12.; v Strubeových praeludiích pro varhany a v nesčíslných písních Procho-Kückenovy periody. Není-li pak to v skutku plodná myšlenka, ježto se stejně dá užiti v chrámě, v koncertním sále, v salonu a pokoji, jako stejně potřebná pro klavír, housle, orchestr, tenor a sopran?

Joast van der Vondel, holandský to Shakespeare (nar. 17. listop. 1587, † 5. února 1679), žil nuzně z pilnosti své ženy a z výtežku krámské boudy, kterouž ona obstarávala, a zemřel v největší chudobě v 92. roku svého stáří. Jeho rakev neslo 14 holandských básníků, kteří všichni jeho chudobu, nikoliv však jeho talent, sdíleli. Jedna z Vondelových tragédií „Gijsbrecht van Amstel“ dává se ještě nyní každoročně na vánoční svátky v Amsterdamě.

Zofie Arnould-ova, znamenitá francouzská herečka (nar. 14. února 1747 v Paříži, † 1802), vynikala zvláště trefným vtípem. Jednou porovnála čest s lucernou. „Na ulici“ — pravila — „je jí zapotřebí, doma však postavíme ji do kouta.“ Srdce koketky podobá se památníku. Každý její zbožňovatel obdrží z něho list a ubohému manželci nezůstane ničehož, než — prázdná vazba. Když ji farář St. Germainský podával posledního pomazání, zvolala náhle: „Jsem jako sv. Majdalena, mnoho mých hříchů bude mi odpuštěno, poněvadž jsem mnoho milovala.“

Herečka Semenova. K herečkám, které následkem svých talentů skvěle se provdaly, náleží též ruská herečka Semenova, která od r. 1804, kdež v Ozerově tragédii „Edip v Aténách“ debutovala, oslaveným miláčkem Petrohradského obecnstva se stala a se ze zvláštní přízně cara Alexandra těšila. Později provdala se za senátora knížete Ivana Gagarina, a zemřela v lipnu 1849.

Královna Alžběta a Shakespeare. Královně Eližbětě anglické líbil se charakter Falstaffa, jak jej Shakespeare nakreslil, tak, že básníka vybidla, aby Falstaffa ještě jednou co „milence“ na jeviště uvedl. Toto přání bylo příčinou, že Shakespeare „Veselé ženy Windsorské“ utvořil. Shakespeare myslil, jelikož se královna tehdejší právě ve Windsoru zdržovala, že udělá nejlépe, přenesle-li jeviště událostí na místo, kdež jeho královská příznivkyně za onoho času bydlela. Tato veselohra vyšla r. 1602 poprvé tiskem pod názvem: „A most pleasant and excellent conceited comedie of Syr John Falstaff, and the merrie wives of Windsor.“ — Královna darovala básníku, jenž jí první exemplář této veselohry doručil, svou v brillantech zadělanou miniaturní podobiznu, kterouž mu vlastnoručně kolem krku pověsila.

Stáři anglických herců. Mnozí z anglických herců dosáhli vysokého stáří. Macklin byl 107, Thomas Byrne 98, Yates 97, Garrick 75 a John Ph. Kemble 66 let star.

Lištárna.

Panu N. v Bílé Církvi. Za opis přijde 2 zl.

Panu J. v Par. Stane se, jak si přejete.

Slav. zpěv. spolkům. V naší kanceláři lze dostat žertovné sbory; jmenovitě: Abecedu od Zöllnera (45 kr.), „Jidelní lístek“ od téhož (60 kr.), symfonie od Haydna, sbor, (60 kr.), „Žáby a kuňky“ od Kalivody (60 kr.), „Tři na Labi“ (60 kr.), Král Saul od Kratochvíle (36 kr.)